

Bibliografie

1. Anastasia, V., The development and Validation of a God-Centred Self-Estimate Scale.
<https://www.questia.com/library/journal/1G1-328533753/the-development-and-validation-of-a-god-centered-self-esteem>
2. Carlo, G., McGinley, M., Hayes, R., Batenhorst, C. și Wilkinson, J., în: Parental styles or practices? Parenting, sympathy, and prosocial behaviors among adolescents. *The Journal of Genetic Psychology*, 168 (2), 2007. Pp.147-576.
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/17936970>
3. Duță, G. M., Respectul de sine la preadolescenți și stilurile parentale percepute. Rezumat al lucrării de disertație, Universidad de Montemorelos
<http://dspace.biblioteca.um.edu.mx/jspui/bitstream/123456789/348/1/Tesis%20de%20Maestr%C3%ADa%20en%20Educaci%C3%B3n%20de%20Geanina%20Maria%20Duta.pdf>

HĂRȚUIREA ȘCOLARĂ. ACCEPȚIUNI ȘI TEORII

LOSÎI Elena, dr., conf. univ.

Summary

In last years aggressive behaviour have reached high level of manifestation. One of the most frequent types of aggressive behaviour is school harassment or bullying. There are different forms of bullying such as: teasing, threatening, spreading rumours, slander, exclusion from the group, social isolation, strikes, property damages, injury, refusal to fulfil a request, etc. Bullying has negative and harmful effects on child personality: diminishing wellbeing, sense of devaluation and low self-esteem. Extension and increased school harassment significantly affects emotional sphere of victim with the emergence of problems internalized behaviour: anxiety, behaviour, intense sense of loneliness and helplessness, school failure. School environment is important for how children create their perspective of expectations and beliefs about aggression and adapt their own behaviour and manage their emotion stability towards them.

În ultimii ani comportamentele agresive au atins cote înalte de manifestare. Constatăm că modernitatea aduce extinderea repertoriului de expresie agresivă și ne confruntă cu noi forme față de care nu avem mecanisme de apărare mentală construite. Urmărim cu surprindere la televizor cum elevii își agresează fizic colegul sau profesorul și tot demersul e înregistrat cu ajutorul unui telefon mobil. Mass-media publică știrile care prin noutatea și intensitatea lor sunt șocante, periculoase, evident că în dezacord cu prevederile legale, imposibil de gestionat la nivelul structurilor învățământului. Mai puțină atenție li se acordă comportamentelor școlare cotidiene, catalogate drept comportamente agresive minore, ca de exemplu, umiliri, jigniri etc., fără efecte vizibile dar cu impact asupra climatului școlar și a dinamicii atitudinale a grupului. Mult timp aceste comportamente au fost considerate inofensive, dar în ultimul timp tot mai mulți cercetători atrag atenția asupra efectului traumatic pe care le au aceste comportamente asupra victimelor și necesitatea adoptării unor măsuri preventive și reparatorii adecvate. Termenul cel mai cunoscut prin care sunt definite aceste comportamente agresive în literatura de specialitate este bullying-ul. Olweus a fost cel care a investigat pentru prima dată acest fenomen în mediul școlar. El a ales următoarele caracteristici definitorii ale acestui fenomen: hărțuirea este un subtip al comportamentului agresiv, care intenționează să creeze un prejudiciu, este repetitiv și presupune un dezechilibru de forțe între cel care atacă și cel care suportă actul [5, pag. 6]. Datorită acestui dezechilibru de forțe apărarea victimei devine imposibilă, termenul nefiind folosit atunci când conflictul se petrece între doi subiecți de forță (fizică sau psihică). Cel care hărțuie poate fi un individ izolat sau grupuri de indivizi.

Adesea o linie fină ce desparte conceptele de agresivitate, violență și bullying. Dacă *violența* este definită ca un rău fizic sau mental, cazurile fiind în descreștere, *bullying-ul* este considerat o

formă de violență fizică și psihologică, conduită intenționată care vizează producerea unor prejudicii (rănire, distrugere, daune) unor persoane (inclusiv propriei persoane), cu diferite cauze care determină noi forme de violență. Bullying este un cuvânt folosit în țările de origine anglo-saxonă, preluat ca atare, și care se referă la comportamentul de hărțuire constantă și de durată a unui elev sau grup de elevi, de către un alt elev sau grup de elevi, prin folosirea forței, amenințării cu forța, intimidării, cu scopul menținerii acestui dezechilibru de forțe. Comportamentele de bullying implică un alt tip de agresivitate decât cel manifestat ca răspuns la anumite emoții de disconfort (de exemplu, când suntem furioși sau ne este frică). *Agresivitatea manifestată prin comportamentele de bullying (de intimidare, hărțuire, umilire) este proactivă, deoarece nu implică factori emoționali.* Ea are un rol instrumental și reprezintă o încercare de a obține ceva prin metode coercitive, prin intimidare, sarcasm, nepăsarea față de starea celuilalt fiind asociată cu așteptări de succes ale comportamentului agresiv.

Bullying-ul în școli reprezintă o problemă relaționată cu vârsta copiilor și până nu demult adulții (părinți și profesori) priveau această problemă cu o atitudine relaxată de tipul „așa sunt copiii” sau „copiii sunt copii”. *Tachinarea, poreclirea sunt comportamente circumscrise fenomenului de bullying care de cele mai multe ori, trec neobservate, considerându-se că fac parte dintr-un așa-numit obișnuit pedagogic de fiecare zi* [4].

Gama comportamentală a hărțuirilor este foarte diversă, împrumutând aceeași tipologie întâlnită și în cazul agresivității în general: de la atacurile verbale și cele fizice, la agresiunea directă și indirectă, deschisă sau acoperită, incluzând agresiunea relațională și o predilecție spre agresiunea proactivă instrumentală. Deci, hărțuirea se realizează prin porecle, tachinări, amenințări, răspândiri de zvonuri, calomnii, excludere din grup, izolare socială, îmbrânceli,

loviri, distrugeri de bunuri, injurii, refuz de a îndeplini o rugămintă etc. [2, pag. 177].

În realitate, aceste forme ușoare reprezintă stadiile incipiente ale formelor mai grave de comportamente agresive. Cazurile de violență din școală – incluzând și formele extreme de atac armat înregistrate în școlile americane – relevă consecințele grave și uneori mortale ale comportamentului de bullying. Violența se raportează la cazuri ce sunt împotriva legii, depășind granița legalității, în timp ce fenomenul bullying rămâne în aria legii. Violența este considerată un comportament neacceptat, bullying-ul este forma acceptată ca o parte a vieții normale. Bullying-ul este forma de violență cu nivel scăzut în școli, însă cea mai răspândită formă de violență în zilele noastre. Atât în actele violente, cât și în situații de bullying, elevii - victime se tem și refuză să mai vină la școală, suferă în urma unor pedepse fizice dure date în familiile lor. Cei care provoacă violența de tip „bullying” sunt acele persoane care nu primesc suficientă atenție, care doresc astfel să iasă în evidență, să braveze și acționează în consecință. Lipsa de afecțiune, de aprobare, de îndrumare, de feedback pozitiv, lipsa iubirii, neglijarea, încurajarea unor noi stiluri de viață, noi moduri de impunere, de a câștiga bani (droguri, prostituție, găști) sunt factori facilitatori pentru bullying. Nevoia de putere și de dominare fac din victimă o țintă, iar agresorii vor răni fizic, social sau emoțional pe ceilalți. De cele mai multe ori, cei care hărțuiesc, au fost hărțuiți sau sunt ei înșiși hărțuiți, de colegi, de familie.

Hărțuirea are efecte dăunătoare asupra copilului. O primă consecință o reprezintă diminuarea stării de bine psihologic. Deși e o modificare superficială, efect al unei agresiuni de intensitate moderată și limitată ca timp, fără a produce perturbări acute grave, ea include totuși o stare mentală generală de neplăceri. Mai apoi, repetându-se aceste abuzuri, apar efecte în planul stimei de sine sau al încrederii în sine. Atașate sentimentului de devalorizare și de

scădere a stimei de sine, prelungirea și accentuarea hărțuirii școlare afectează semnificativ trăirile emoționale ale victimei, cu apariția problemelor internalizate de comportament: anxietate, depresie, sentimentul acut al singurătății și neputinței, eșecuri în situațiile școlare etc. Studiile arată că fiecare dintre aceste variabile ale funcționării emoționale se modifică în raporturi diferite și cu consecințe diferite, în funcție de tipul victimizării și intensitatea ei [2, pag. 197].

Contextul școlar, ca și cadru al funcționării grupului de elevi, este important pentru modul în care copiii își creează orizontul de așteptări și credințe despre agresivitate, își modelează propriul comportament și își gestionează echilibrul emoțional în raport cu acestea. Copiii care au tendința de a-i hărțui pe ceilalți au o percepție deficitară asupra climatului școlar în comparație cu victimele lor, iar cei care percep climatul școlii ca fiind pozitiv din punct de vedere al siguranței personale, tind să aibă mai puține probleme externalizate de comportament (delicvență, agresivitate) [1, 4]. Astfel de școli securizante sunt caracterizate de acțiuni disciplinare eficiente, gradul de implicare parentală în viața școlară este mai mare și standardele academice atinse sunt mai înalte. S-a observat, de asemenea, în funcționarea școlară că gradul de structurare a activităților desfășurate implică riscuri diferențiate pentru incidența comportamentelor de hărțuire. Situațiile educaționale foarte complexe, structurate, în care fiecare elev își are responsabilitatea proprie, pentru care e evaluat direct, tinde să elimine riscul de apariție a comportamentelor de hărțuire. Aceste activități sunt, în general, legate de prezența unui profesor care monitorizează activitățile elevilor. Și din contra, activitățile nestructurate, desfășurate pe grupe de elevi, cu evaluare globală, desfășurate fără supraveghere atentă predispune la acte agresive și confruntări de forțe.

Bibliografie

1. Peterman, F., Peterman, U., Program terapeutic pentru copiii agresivi, Editura RTS, Cluj – Napoca, 2006.
2. Marian, C., Agresivitatea în școală, Cluj-Napoca, 2011.
3. Ranschburg, I., Frică, supărare, agresivitate, Ed. Didactică și pedagogică, București, 1995.
4. Șoitu, L., Hăvărneanu, C., Agresivitatea în școală, Ed. Universitarie, Iași, 2001.
5. Olweus, D., Bullying at school: Prevalence estimation, a useful evaluation design, and a new national initiative in Norway. Association for Child Psychology and Psychiatry Occasional Papers, 2004, N. 23, pp. 5-17.

PROBLEMA DEFINIRII COMPETENȚELOR ANTREPRENORIALE ALE STUDENȚILOR PSIHOLOGI

*JELESCU Petru, dr. hab., prof. univ.,
ELPUJAN Olga, doctorandă*

Summary

The education of entrepreneurship is a dimension that practically was not taken into account at any of the levels of education, including the higher one. Through the research that we would like to realize we intend to demonstrate the necessity of this initiative and how entrepreneurial skills developed at students and psychologists would facilitate their efforts to find a job.

La etapa actuală noțiunile *competență* și *antreprenoriat* sunt tratate în știință tot mai frecvent, ele fiind în vizorul investigațiilor teoretice și empirice. În literatura psihologică autohtonă și din străinătate putem constata că cercetătorii descriu noțiunea de *competențe* din multiple unghiuri de vedere: din perspectiva activității de muncă, a activității profesionale, ca produs al activității de învățare, ca însușiri individuale ale personalității etc. Generalizând aceste aspecte, noi am formulat următoarea definiție